

УДК 341.24:342(477)

ТРАНСФОРМАЦІЯ, ІНКОРПОРАЦІЯ ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ

Терлецький Д.С.

Національний університет «Одеська юридична академія»

У статті проаналізовані вихідні положення концепцій трансформації, інкорпорації та імплементації норм міжнародного права в контексті національно-правового регулювання здійснення норм міжнародного права. За результатами проведеного аналізу автором обґрунтовано змістовну характеристику приписів статті дев'ятої Конституції України.

Ключові слова: трансформація, інкорпорація, імплементація, міжнародне право, міжнародні договори, Конституція України.

Постановка проблеми. Питання про порядок виконання державою міжнародно-правових зобов'язань являє один з найважливіших практичних аспектів проблематики співвідношення міжнародного і національного права. Власно, суть визначення співвідношення міжнародного і національного права полягає у з'ясуванні їх фактичних взаємовідносин при створенні та, особливо, при реалізації норм кожної правової системи. Коли йдеться про спільне регулювання національним і міжнародним правом відносин між суб'єктами національного права однієї або декількох держав, постає також логічне запитання: в якій саме якості міжнародно-правові норми діятимуть у сфері відповідальності національної правової системи?

Було б, однак, очевидним спрощенням зводити все значення проблеми здійснення – в загальноживаному сенсі цього слова – норм міжнародного права всередині країни виключно до термінологічної неузгодженості, як це може видатися спочатку та як це інколи інтерпретується у спеціальній літературі. Насправді йдеться про різне розуміння і пояснення суті явища, принципів розбіжності щодо форм і методів забезпечення національним правом здійснення міжнародно-правових норм на території країни.

Стан дослідження. Усе розмаїття теоретичних поглядів та позицій, що були висловлені М. Баймуратовим, В. Буткевичем, А. Гавердовським, В. Гавриловим, В. Денисовим, В. Євінговим, Д. Левінім, І. Лукашуком, Р. Мюллерсоном, П. Рабіновичем, В. Семеновим, В. Суворовою, Г. Тункінім, Е. Усенком, С. Черниченком та багатьма іншими знаними науковцями, знайшло своє відображення відразу у декількох концепціях здійснення норм міжнародного права на національному рівні. Але найбільшого поширення набули лише три з них: концепція трансформації, інкорпорації та імплементації норм міжнародного права.

Відповідно, метою цієї статті є теоретичний аналіз положень вказаних концепцій в контексті національно-правового регулювання здійснення норм міжнародного права.

Виклад основного матеріалу. Визначальна теза, покладена в основу концепції трансформації, полягає в тому, що здійснення норм міжнародного права в рамках національного правового простору конкретної держави є припустимим лише за умови надання їм сили національного права шляхом

видання внутрішньодержавного правового акта. Наприклад, В.С. Семенов та О.Я. Прагнюк стверджують: «Для того, щоб правило, яке являє собою норму міжнародного права, набуло сили в межах дії національного права, воно має набути сили національно-правової норми. Але це може зробити лише територіальний суверен шляхом видання національно-правового акта. Така діяльність держави в теорії міжнародного права називається трансформацією» [1, с. 6].

Прихильники концепції трансформації виходять при цьому із дуалістичного підходу до визначення співвідношення міжнародного і національного права, наголошуючи на самостійному існуванні і роздільному функціонуванні двох правових систем. Зазначаючи, що трансформація – це об'єктивне явище, яке виражене у різних способах здійснення міжнародних зобов'язань держави через видання нею спеціальних актів, Є.Т. Усенко підкреслює: «Суверенітет держави в принципі виключає можливість дії в межах її території державної волі інших держав, зокрема узгодженої волі, що знайшла своє відображення у нормі міжнародного права» [2, с. 16].

Інший відомий представник концепції трансформації С.В. Черниченко вважає, що «видається неправильним навіть формулювання питання про можливість застосування міжнародного права у внутрішньодержавній сфері» [3, с. 124]. При цьому вчений підкреслює, що трансформація відбувається в усіх випадках, коли внутрішньодержавне право приводиться у відповідність до міжнародного, навіть тоді, коли формулювання того чи іншого міжнародного договору може породити ілюзію щодо безпосереднього застосування його положень для регулювання внутрішньодержавних відносин [4, с. 151].

Інакше кажучи, представники концепції трансформації, підкреслюючи самостійне існування і роздільне функціонування міжнародного і національного права, здавалось би категорично відкидають саму можливість сприйняття міжнародного права як безпосереднього регулятора відносин у національно-правовій сфері. Водночас сама суть трансформації, що буквально означає «перетворення», розуміється ними по-різному.

С.В. Черниченко під трансформацією розуміє насамперед процес приведення державою свого внутрішнього права у відповідність до міжнародного з метою забезпечення виконання розпоряджень, дозволів, заборон, встановлених останнім.

Разом з тим, термін «трансформація», на його погляд, не позначає якихось змін та перетворення міжнародних норм у національні [4, с. 145].

Натомість В.Н. Денисов, зазначаючи, що норми міжнародного права входять до правової системи в порядку, який встановлюється даною державою, вказує, що «в доктрині цей процес називається трансформацією, що означає саме перетворення норм міжнародного права в норми національного права. При цьому такі норми міжнародного права зберігають свій попередній статус, незважаючи на те, що їм надається статус норм національного права... Це не означає, однак, що шляхом трансформації всі норми міжнародного права стають частиною права країни. Для того, щоб норма міжнародного права була введена в право країни, необхідно прийняти спеціальний акт, особливо в тих випадках, коли це передбачено самим договором або впливає з його змісту» [5, с. 35].

При порівнянні різних визначень терміна «трансформація», очевидним буде не тільки різне розуміння сутності трансформації норм міжнародного права, але й відсутність єдності при визначенні об'єму цього поняття. Так, одні науковці всі способи здійснення норм міжнародного права всередині країни охоплюють терміном «трансформація», інші вважають, що йдеться лише про один порядок з іншими способів такого здійснення. Позицію першої групи дослідників виразно озвучив Є.Т. Усенко: «На відміну від традиційної ... доктрини, що трактує трансформацію як один з формальних способів реалізації міжнародного права, що використовується державою разом з рецепцією і відсиланням, ми розвиваємо концепцію матеріальної трансформації, згідно з якою, даний термін охоплює всі способи, застосовувані державами для виконання ними своїх міжнародних зобов'язань шляхом видання національно-правових актів» [6, с. 26].

Втім, навіть за великого бажання пояснити цей процес власне терміном «трансформація» надзвичайно складно, що зумовлює постійні вказівки на його умовність з боку прихильників концепції трансформації, і критику – з боку інших науковців. Мало виправданим також видається вживання терміна «трансформація» для визначення «переадресування» положень міжнародних договорів суб'єктам національного права. Проте, напевне найбільш визначний недолік концепції трансформації полягає не стільки в умовності самого терміна «трансформація», особливо при позначенні ним всіх способів, до яких вдається держава для виконання своїх міжнародно-правових зобов'язань, скільки в зведенні цієї діяльності до здійснення певних правових заходів, зокрема вказівки на необхідність видання відповідного трансформативного акта.

До числа останніх прихильників концепції трансформації відносять всі акти державних органів, які згідно з їх точкою зору «вбудовують» норми міжнародного права до національного права, включаючи акти ратифікації та затвердження міжнародних договорів. Тобто, по суті, вони розглядаються як одна з форм трансформації міжнародного договору в норму національного права, щоправда, суть самої трансформації інтерпретується знову по-різному. Так, В.С. Семенов

та О.Я. Прагнюк зауважують: «Серед способів надання сили міжнародному договору у національному праві найчастіше використовують ... ратифікацію» [1, с. 7]. Є.Т. Усенко так само визначає внутрішньодержавну суть ратифікації у «наданні настановам договору юридичної сили внутрішньодержавного значення після набуття договором міжнародно-правової сили дії» [6, с. 156].

В.Г. Буткевич, навпаки, юридичну сутність актів ратифікації – важливої форми трансформації – вбачає у «...створенні нової норми внутрішньодержавного права» [7, с. 40]. Аналогічну позицію із цього питання займають М.О. Баймуратов [8, с. 35] та В.Н. Денисов [5, с. 7].

У той же час в літературі обґрунтовується й інша позиція стосовно актів надання згоди на обов'язковість міжнародних договорів. А.С. Гавердовський у зв'язку з цим стверджував, що «акти ратифікації або затвердження міжнародного договору виступають початком процесу сприйняття системою національного права міжнародного права, правозобов'язують державні органи до видання конкретних нормативних актів з використанням ... правових форм рецепції (трансформації, інкорпорації, відсилання)» [9, с. 230]. Так само Д.Б. Левін зазначає стосовно акта ратифікації міжнародного договору і його наступного опублікування, що цей «...акт юридично означає тільки те, що держава визнала для себе міжнародний договір дійсним в її відносинах з іншими учасниками договору, загалом – у міжнародно-правовій сфері (звісно, після набрання договором чинності), проте це аж ніяк не означає приведення договору в дію всередині держави, в державно-правовій сфері. Лише в тому випадку, якщо конституція або інший закон держави передбачає загальну рецепцію міжнародного права або міжнародного договірського права, акт ратифікації означає, що договір після набуття ним чинності у міжнародно-правовій сфері автоматично починає діяти і у сфері державно-правовій» [10, с. 252].

Визначаючи власне ставлення до юридичних актів, якими оформлюється надання згоди на обов'язковість міжнародних договорів для певної держави, слід вказати на позицію Р.А. Мюллерсона, яка є дуже важливою у методологічному аспекті: «національне право будь-якої країни і міжнародне право – різні системи права, і міжнародні договори за будь-якого способу їх укладання або імплементації являють собою норми міжнародного права, які можуть діяти всередині держави тільки з дозволу національного права країни» [11, с. 93].

Таким дозволом виступають не окремі національно-правові акти про надання згоди на обов'язковість міжнародного договору для держави, а відповідне положення національного права, яким у той чи інший спосіб визначено концептуальні засади реалізації міжнародно-договірних норм на території даної країни. Йдеться про відповідні положення національних конституцій (хоча в окремих країнах таке правило може формуватися прецедентною практикою вищих судових інституцій).

Так, згідно з ч. 1 ст. 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є час-

тиною національного законодавства України. Однак перелік органів державної влади, уповноважених висловлювати у тій чи іншій формі згоду на обов'язковість для України міжнародних договорів, не вичерпується лише Верховною Радою України – такими повноваженнями наділені Президент України та Кабінет Міністрів України. Якщо виходити з припущення про те, що відповідний національно-правовий акт про надання згоди на обов'язковість міжнародного договору, наприклад, закон України про ратифікацію міжнародного договору, надає йому сили національно-правового акта, то було б логічним стверджувати про те, що й інші форми надання згоди на обов'язковість договору для держави так само надають йому сили якщо не національного закону, то норм національного права меншого значення, адже ратифікація міжнародних договорів – лише одна серед інших форма надання згоди на їх обов'язковість для України.

Проте ч. 1 ст. 9 Конституції України *expressis verbis* визначає, що складовою національного законодавства України є виключно і лише «чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України», і саме завдяки цьому положенню вони набувають такого правового статусу. Надання згоди на обов'язковість для України міжнародного договору є передусім складовою процесу укладення міжнародних договорів, врегульованого нормами національного і міжнародного права, і, відповідно, передумовою набрання даним міжнародним договором чинності для України. Отже, сам лише національно-правовий акт про надання згоди на обов'язковість міжнародного договору для України, не здатний надати йому юридичної сили на території України тим більше включити його до національного законодавства.

Тому автор вважає обґрунтованою ідентифікацію надання згоди на обов'язковість для України міжнародних договорів як певної «точки відліку» для вчинення різних за своїм характером імплементаційних заходів з метою реалізації таких міжнародних договорів в українській державі. Форма надання такої згоди, оформлювана шляхом прийняття певним органом державної влади відповідного національно-правового акта, згідно з Конституцією України перш за все виступає індикатором сприйняття міжнародних договорів у значенні безпосередніх джерел правових норм, регламентуючих поведінку суб'єктів національного права, включаючи фізичних і юридичних осіб, а не критерієм визначення ступеня обов'язковості міжнародних договорів для держави України в цілому.

При цьому *post hoc non est propter hoc*, інакше кажучи, саме лише включення одних міжнародних договорів – згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України – і невключення інших – згода на обов'язковість яких надана іншим органом державної влади – до національного законодавства не означає стовідсоткової гарантії виконання одних та індульгенції на невиконання інших міжнародних договорів. Такий підхід не тільки фактично заперечує один з основних принципів міжнародного права – принцип добросовісного виконання міжнародних зобов'язань, але й передбачає безпідставну аб-

солютизацію одного серед інших способів імплементації норм міжнародного права на національному рівні, об'єктивно обмежуючи вибір суверенної держави.

Важливо вказати, що пропозиції щодо розширювального тлумачення або вдосконалення ч. 1 ст. 9 Конституції України спрямовані на «поширення» статусу складової національного законодавства на всі чинні міжнародні договори незалежно від форми надання згоди на їх обов'язковість для України і, отже, й органу державної влади, уповноваженого такою згоду надавати, з необхідністю зумовлює побудову складної конструкції, яка передбачає наділення міжнародно-договірних норм юридичною силою, аналогічною юридичній силі певного національно-правового акта, яким оформлено надання згоди на обов'язковість міжнародного договору для України [1, с. 9].

Така конструкція видається логічною лише в межах замкненої ієрархічної системи і знову ж таки ігнорує приписи міжнародного права, адже згідно зі ст. 26 Віденської конвенції про право міжнародних договорів від 23 травня 1969 року [12] принцип *pacta sunt servanda* означає, що кожен(!) чинний договір є обов'язковим для його учасників і повинен ними добросовісно виконуватися. Цей принцип можна розглядати як заборону встановлювати ієрархію між обов'язковими для України міжнародними договорами на кшталт законодавчих та підзаконних актів, яка не існує і є неприпустимою в міжнародному праві.

Натомість вказівка на те, що певні міжнародні договори можуть виступати у значенні безпосередніх джерел правових норм, регламентуючих поведінку суб'єктів національного права, жодним чином не порушуючи принцип *pacta sunt servanda*, означає лише, що імплементація певних міжнародних договорів України припускає їх безпосередній регулюючий вплив на території України.

Конституція України, вирішуючи питання співвідношення міжнародного і національного права і водночас визначаючи концептуальні засади імплементації міжнародно-договірних норм в Україні, за термінологією прихильників різних концепцій, вдається в ч. 1 ст. 9 до національної імплементації у вигляді загальної рецепції (А.С. Гавердовський, Д.Б. Левін), генеральної (В.С. Семенов, О.Я. Прагнюк, Є.Т. Усенко) або автоматичної (С.В. Черниченко) трансформації, відсилання (Р.А. Мюллерсон), інкорпорації (В.Н. Денисов, І.І. Лукашук, П.Ф. Мартиненко) належним чином укладених міжнародних договорів до національного законодавства.

Серед наведених термінів для позначення процесу включення міжнародних договорів України до числа нормативно-правових регуляторів, діючих в українській конституційній державі, як з точки зору семантики, так і з точки зору юридичної техніки видається найбільш точним термін «інкорпорація», що латиною означає передусім «включення». Тут варто зазначити, що термін «інкорпорація» використовується у різних смислових значеннях представниками різних концепцій здійснення норм міжнародного права на національному рівні. Наприклад, Р.А. Мюллерсон під інкорпорацією розуміє ухвалення державою норм

національного права (або зміну чи відміну вже існуючих), що сприяють виконанню приписів міжнародного права. «... Норми національного права можуть повторювати текстואльно деякі правила міжнародного права, конкретизувати й адаптувати їх до особливостей соціального ладу і правової системи держави», – стверджує Р.А. Мюллерсон, – і «оскільки у цьому випадку в національне право вводяться (інкорпуються) нові норми національного права, прийняті з метою виконання міжнародного права, то цей спосіб можна було б назвати інкорпорацією» [11, с. 56-60].

Натомість, виходячи з моністичного підходу до проблеми співвідношення міжнародного і національного права, представники концепції інкорпорації вважають, що міжнародно-правові норми стають складовою національного права (законодавства) автоматично, без видання будь-яких національно-правових актів. Природно, при цьому підкреслюється узгодженість міжнародного і національного права, що дозволяє міжнародному праву бути складовою національного права, а сама суть концепції інкорпорації зводиться до постулату: міжнародне право без зміни його природи є складовою національного права (законодавства).

Традиційно при аналізові концепції інкорпорації вказується на досвід Великої Британії та Сполучених Штатів Америки, який згодом був сприйнятий й іншими країнами. Втім «англійська практика ще з другої половини XIX ст. вбачала різницю між звичаєвими нормами міжнародного права та правом, що міститься в договорах щодо їх дії у внутрішній сфері. Такі норми звичаєвого права, що універсально визначалися і мали згоду країни, вважалися частиною її права. Що ж до договорів, то, незважаючи на міжнародну зобов'язуючу силу, вони ставали частиною права країни відповідно до британської Конституції, коли одержували парламентську згоду на їх виконання» [13, с. 18]. Загалом концепція інкорпорації, вироблена англійськими судами, спочатку поширювалася лише на міжнародно-звичаєві норми, а відносно міжнародних договорів застосовувалася концепція трансформації. Одночасно, аналізуючи положення Конституції Сполучених Штатів Америки (ч. 2 ст. VI) [14], яка однією з перших сприйняла концепцію інкорпорації, цілком очевидним є, що визначальний постулат цієї концепції – «міжнародне право-складова національного права» був поширений на міжнародно-договірні норми. Тенденція розрізнення міжнародних договірних і звичаєвих норм, будучи сама по собі абсолютно правильною, на практиці призвела до закріплення в конституціях одних країн, зокрема, в Конституції Болгарії (ч. 4 ст. 5) формули «міжнародні договори – складова внутрішнього права» [15], а в конституціях інших країн, наприклад, в Конституції Португалії (ч. 1 ст. 8) – формули «міжнародні звичаєві норми – складова національного права» [16]. Тобто єдине моністичне підґрунтя концепції інкорпорації перетворюється, за влучним висловом Д. Бедермана, на «договірний монізм» або «монізм норм звичаєвого права» [17, с. 152].

Такий вибіркового підхід до втілення моністичної доктрини в національно-правовій практиці також може бути витлумачений проти самого монізму як методологічної засади імплементації

норм міжнародного права на національному рівні. Цікавою ілюстрацією на користь такого зауваження можуть служити застереження дослідників при аналізові вихідного постулату концепції інкорпорації. Так, Д. Раушнінг підкреслює, що формула «загально-визнані норми міжнародного права є складовою права Федерації», закріплена ч. 1 ст. 25 Конституції Німеччини, «...не означає, що норми міжнародного права стають нормами національного права ФРН. Вони залишаються нормами міжнародного права. Значення цієї статті Конституції полягає в тому, що вона передбачає застосування таких норм в рамках правової системи ФРН» [18, с. 279].

Поряд із значною умовністю моністичного підходу до співвідношення міжнародного і національного права, як справедливо звертає увагу В.В. Гаврилов, «в рамках теорії інкорпорації не визначається різниця між правовими нормами, призначеними для регулювання відносин, що виникають всередині держави, і відносин, що виходять за межу її кордонів. Через це частиною національного законодавства проголошуються як міжнародні правові акти, що встановлюють, наприклад, укладання і виконання зовнішньоекономічних угод, так і договори, що визначають статус космічного простору або перелік привілеїв та імунітетів дипломатичних і консульських співробітників, хоча різниця і в змісті, і в призначенні таких актів є очевидною» [19, с. 66]. Наведене зауваження рівною мірою стосується й України.

Висловлені критичні зауваження стосовно концепції трансформації, яка абсолютизує самостійність і функціональну незалежність міжнародного і національного права і твердить про трансформацію міжнародно-правових норм, якої в дійсності не відбувається і відбутися не може, і концепції інкорпорації норм міжнародного права, яка, навпаки, нівелює різницю між даними правовими системами, не враховуючи при цьому їх особливостей, думається, свідчать на користь концепції національної імплементації норм міжнародного права.

Концепція національної імплементації наголошує на тій обставині, що здійснення норм міжнародного права в переважній більшості випадків відбувається через національний організаційно-правовий механізм, і, отже, зв'язок міжнародного і національного права, зумовлений специфікою міжнародно-правових норм, є необхідним юридичним зв'язком. Суверенна рівність держав, їх самостійність і незалежність при проведенні внутрішньої і зовнішньої політики визначають ту обставину, згідно з якою вони як творці міжнародного права є також і основними суб'єктами їх імплементації. При цьому «міжнародне право регулює поведінку держави в цілому як соціального феномена, а зовсім не поведінку системи органів, що входять до неї, – вказує А.С. Гавердовський, – діяльність останніх з приводу реалізації зобов'язань, що випливають з міжнародного права, здійснює сама держава з використанням відповідного правового механізму, що формується із врахуванням приписів міжнародного права» [8, с. 91]. Тобто «з точки зору міжнародного права існує обов'язок держави виконати ту чи іншу норму міжнародного права, а та державно-правова форма, в якій відбувається це виконання,

являє собою в міжнародному праві *questio facti*, а не *questio juris*» [10, с. 244].

Прихильники імплементації норм міжнародного права особливо підкреслюють, що характер взаємодії міжнародного і національного права може суттєво відрізнятись залежно від змісту предмета і кінцевої мети міжнародно-правового регулювання. Відповідно, «суть допомоги національного права праву міжнародному передусім полягає у визначенні тих державних органів і посадових осіб, які будуть забезпечувати на практиці виконання положень конкретного міжнародного акта або норми, а також у забезпеченні внутрішньодержавної нормативної основи функціонування і взаємодії даних суб'єктів. Це є особливо актуальним у тих випадках, коли предметом міжнародного правового регулювання стають міждержавні відносини політичного й економічного характеру» [19, с. 68]. Одночасно, коли кінцевою метою дії того чи іншого міжнародного договору виступає досягнення певного ступеня урегульованості відносин між суб'єктами національного права однієї чи декількох держав, їх імплементація припускає безпосередній регулюючий вплив такого міжнародного договору на території суверенної держави з санкції національного права, тобто його застосування суб'єктами національного права з огляду на дозвіл з боку такої суверенної держави.

Погоджуючись в цілому з Р.А. Мюллерсоном, який зазначає, що «коли держава укладає міжнародний договір, що вимагає для своєї реалізації дій з боку суб'єктів національного права... можливими є два основних варіанти допомоги національного права» [11, с. 59], можливо інтерпретувати їх дещо інакше. Суть першого варіанту, здається, полягає в закріпленні у національному праві, в першу чергу на рівні конституції, положення, яким встановлюється можливість сприйняття міжнародних договорів у значенні безпосередніх джерел правових норм, що регламентують поведінку суб'єктів національного права. Йдеться таким чином про закріплення на найвищому національному юридичному рівні дозволу або санкції на застосування міжнародно-правових норм в національному правовому просторі, причому саме як норм міжнародного права. Такого значення в Україні міжнародні договори набувають з огляду і на підставі ч. 1 ст. 9 Конституції України, яка закріплює такий спосіб національної імплементації як інкорпорація, у результаті якої міжнародні договори включаються до

складу національного законодавства або інакше кажучи, до нормативної складової правової системи країни.

Втім, як правило, реалізація міжнародно-договірних норм всередині країни потребує або їх конкретизації чи уточнення у національному законодавстві або приведення останнього у відповідність до положень міжнародних договорів. Відповідно, суть другого варіанту полягає у створенні, зміні чи скасуванні правових норм з метою належного виконання прийнятих на себе державою міжнародно-правових зобов'язань. При цьому йдеться про національно-правові норми, що створюються, змінюються чи скасовуються державою, згідно з власними правотворчими процедурами з метою належного нею виконання своїх міжнародно-правових зобов'язань. Слід погодитися із твердженням В.Я. Суворової про те, що «внутрішньодержавні норми створюються не для заміни норм міжнародного права, а для того, щоб забезпечити їх ефективну реалізацію» [20, с. 20].

Таким чином, у першому випадку міжнародне право може безпосередньо брати участь у формуванні і регулюванні відносин, що є предметом національного права, а у другому – лише закладає змістовні засади наступної національної правотворчості, зобов'язуючи в тій чи іншій формі державу її здійснити. Тут варто вказати, що специфіка конституційно-правового регулювання дії міжнародних договорів України зумовлює ту обставину, що безпосередньо брати участь у формуванні і регулюванні національно-правових відносин можуть лише чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; інші міжнародні договори з огляду на конституційний припис безпосереднього регулюючого впливу в Україні не здійснюють.

Характеризуючи діяльність уповноважених органів держави із створення, зміни чи скасування національно-правових норм слід не зводити її до певних способів, а вказати на її особливий, зумовлений прийнятими Україною міжнародно-правовими зобов'язаннями характер і кінцеву мету, яка полягає в забезпеченні належного виконання всіх обов'язкових для України міжнародних договорів і водночас закріплення юридичних умов безпосереднього застосування певних міжнародних договорів, тобто регламентацію їх дії в національному правовому просторі як безпосередніх регуляторів суспільних відносин, що є предметом національного права.

Список літератури:

1. Семенов В.С., Прагнюк О.Я. Міжнародно-правові аспекти Конституції України / НАН України. Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. – К.: Ін Юре, 1997. – 32 с.
2. Усенко Е.Т. Соотношение и взаимодействие международного и национального права и Российская Конституция / Е.Т. Усенко // Московский журнал международного права. – 1995. – № 2. – С. 13-28.
3. Черниченко С.В. Международное право: современные теоретические проблемы. – М.: Междунар. отнош., 1993. – 295 с.
4. Черниченко С.В. Теория международного права: В 2 т. – М.: НИМЦ, 1999. – Т. 1: Современные теоретические проблемы. – 335 с.
5. Денисов В.Н. Статус міжнародних договорів в Конституції України / В.Н. Денисов // Вісник Академії правових наук України. – 1997. – № 1. – С. 29-36.
6. Усенко Е.Т. Формы регулирования социалистического международного разделения труда. – М.: Междунар. отнош., 1965. – 415 с.
7. Буткевич В.Г. Советское право и международный договор. – Киев: Вища шк., 1977. – 264 с.

8. Баймуратов М.О. Актуальні проблеми національної імплементації Україною норм міжнародного права / М.О. Баймуратов // Юридична Україна. – 2003. – № 1. – С. 33-36.
9. Гавердовский А.С. Имплементация норм международного права. – Киев: Вища шк., 1980. – 320 с.
10. Левин Д.Б. Актуальные проблемы теории международного права. – М.: Наука, 1974. – 263 с.
11. Мюллерсон Р.А. Соотношение международного и национального права. – М.: Междунар. отнош., 1982. – 136 с.
12. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23 травня 1969 року [Електронний ресурс]: Веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua> – Назва з екрану.
13. Денисов В.Н. Проблеми створення публічного порядку в зовнішньополітичній діяльності України // Суверенітет України і міжнародне право / Денисов В.Н., Свінтов В.І., Акуленко В.І. та ін.; Відп. ред. В.Н. Денисов, В.І. Свінтов. – К.: Манускрипт, 1995. – С. 7-36.
14. The Constitution of the United States of 1789 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.senate.gov/civics/constitution_item/constitution.htm – Title from the screen.
15. The Constitution of the Republic of Bulgaria of 1991 with the changes were made in 2015 [[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.parliament.bg/?page=const&lng=en> – Title from the screen.
16. The Constitution of the Portuguese Republic of 1976 [Electronic Resource]: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.parlamento.pt/ingles/cons_leg/index.html – Title from the screen.
17. Bederman D.J. International law frameworks. – New York: Foundation Press, 2001. – 284 p.
18. Раушнинг Д. Применение норм международного публичного права в рамках национальной правовой системы / Д. Раушнинг // Российский ежегодник международного права, 1998-1999. – СПб.: СКФ «Россия-Нева», 1999. – С. 279-283.
19. Гаврилов В.В. Теории согласования международных и внутригосударственных правовых норм / В.В. Гаврилов // Государство и право. – 2005. – № 12. – С. 61-70.
20. Суворова В.Я. Реализация норм международного права. – Екатеринбург, 1992. – 125 с.

Терлецкий Д.С.

Национальный университет «Одесская юридическая академия»

ТРАНСФОРМАЦИЯ, ИНКОРПОРАЦИЯ И ИМПЛЕМЕНТАЦИЯ НОРМ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА: ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ

Аннотация

В статье проанализированы исходные положения концепций трансформации, инкорпорации и имплементации норм международного права в контексте национально-правового регулирования осуществления норм международного права. По итогам проведенного анализа автором обоснована содержательная характеристика положений статьи девятой Конституции Украины.

Ключевые слова: трансформация, инкорпорация, имплементация, международное право, международные договоры, Конституция Украины.

Terletsy D.S.

National University «Odessa Law Academy»

TRANSFORMATION, INCORPORATION AND IMPLEMENTATION OF THE INTERNATIONAL LAW: THEORETICAL ANALYSIS

Summary

This paper contains a theoretical analysis of the initial provisions of the theories of transformation, incorporation and implementation of the international law norms. Based on the results of the analysis conceptual description of the provisions of the 9th article of the Constitution of Ukraine is justified.

Keywords: transformation, incorporation, implementation, international law, international treaties, Constitution of Ukraine.